

УДК 37.013.8:075(477+438)J001.53

[https://doi.org/10.52058/2786-5274-2023-12\(26\)-546-558](https://doi.org/10.52058/2786-5274-2023-12(26)-546-558)

Деренюк Мар'яна Петрівна аспірантка кафедри педагогіки та освітнього менеджменту імені Б. Ступарика, Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника, вул. Шевченка, 57, м. Івано-Франківськ, 76018, тел.: (097) 809-66-26, <https://orcid.org/0000-0002-6914-8797>

ОСНОВНІ ПІДХОДИ ДО ТЛУМАЧЕННЯ ПОНЯТТЯ МЕДІАОСВІТИ У ПОЛЬСЬКІЙ ТА УКРАЇНСЬКІЙ ПЕДАГОГІЧНІЙ НАУЦІ

Анотація. У статті здійснено порівняльний аналіз тлумачення медіаосвіти, що використовуються у європейському (польському) та вітчизняному науковому дискурсі. У документах ЮНЕСКО поняття медіаосвіта тлумачиться як навчання теорії та практичних умінь для опанування сучасними масмедіа, які розглядаються частиною специфічної, автономної галузі знань у педагогічній теорії та практиці. На основі аналізу наукових досліджень визначено способи та фактори сприятливі для реалізації медіаосвітніх процесів у системі вищої освіти в Україні та Республіці Польща.

У статті зроблено компаративістський аналіз тлумачення поняття «медіаосвіта» у контексті наукових пошуків сучасних українських та польських дослідників. Медіаосвіта сприяє розвитку культури взаємодії з медіа, комунікативні навички, критичне мислення та вміння аналізувати медіатексти. Встановлено, що головною метою медіаосвіти є розвиток критичного мислення та вміння інтерпретувати та оцінювати інформацію, що подається засобами масової інформації.

Зазначено, що медіаосвіта є вирішальною для професійної підготовки майбутніх викладачів, оскільки медіа має значний вплив на суспільство та є важливим інструментом формування громадянської свідомості та підвищення рівня медіакультури. Показано, що за змістом поняття “медіаосвіта” в українському та науковому дискурсі трансформується та паралельно розглядається як навчання медіа, навчання через медіа та навчання для медіа.

Здійснено порівняльний аналіз до розуміння згаданого поняття, виокремлено підходи до даного тлумачення медіаосвіти. Встановлено, що у польській науковій літературі поняття «медіаосвіта» розуміється як процес формування та поширення здатності свідомо та критично використовувати засоби соціальної комунікації в усіх соціальних і вікових групах. Автором детально проаналізовані як і сучасні, так і історичні джерела з даної проблеми.

Ключові слова: медіаосвіта; визначення; підхід; систематизація; аналіз; порівняння; медіакультура; медіаграмотність.

Dereniuk Mariana Petrivna PhD student of the Department of Pedagogy and Educational Management after B. Stuparyk, Vasyl Stefanyk Precarpathian National University, Shevchenka St., 57, Ivano-Frankivsk, 76018, tel.: (097) 809-66-26, <https://orcid.org/0000-0002-6914-8797>

MAIN APPROACHES TO INTERPRETING THE CONCEPT OF MEDIA EDUCATION IN POLISH AND UKRAINIAN PEDAGOGICAL SCIENCE

Abstract. This article presents a comparative analysis of the interpretation of media education in European (Polish) and national scientific discourse. According to UNESCO documents, the concept of media education is defined as the instruction of both theoretical knowledge and practical skills to master modern mass media. It is regarded as a specific and autonomous field of knowledge within pedagogical theory and practice. Using an analysis of scientific research, the article identifies possible methods and factors for implementing media education processes in higher education systems in Ukraine and the Republic of Poland

The article analyzes the comparative interpretation of the concept of 'media education' in the context of scientific research conducted by modern Ukrainian and Polish scholars. Media education promotes the development of media literacy, communication skills, critical thinking, and the ability to analyze media texts. It is established that the main purpose of media education is the development of critical thinking and the ability to interpret and evaluate information presented through mass media.

It is noted that media education is crucial for the professional training of future teachers, as media has a significant impact on society and is an important tool for shaping civic awareness and increasing media literacy.

It is shown that the concept of "media education" in the Ukrainian and academic discourse is evolving and is simultaneously considered as teaching about media, teaching through media, and teaching for media.

The comparative analysis has been used to understand the mentioned concept, emphasizing different approaches to interpreting media education. It is analysed that in Polish scientific literature, the concept of 'media education' is understood as the process of developing the ability to consciously and critically use the means of social communication in all social and age groups. The author has researched both contemporary and historical sources on this topic.

Keywords: media education; definition; approach; systematisation; analysis; comparison; media culture; media literacy.

Постановка проблеми. Нині в умовах глобалізації, цифровізації, діджиталізації та воєнного стану в Україні запровадження медіаосвіти набуває

все більшої актуальності. Поява та розвиток медіаосвіти стала життєво необхідною умовою підготовки молодого покоління до життя в медіанасиченому просторі. У науковців увага до питань медіаосвіти є виправданою, адже зумовлена сучасними вимогами до освітнього процесу.

У роботі проаналізуємо основні підходи до розуміння поняття «медіаосвіта» українськими та польськими науковцями.

Аналіз досліджень. Дослідженню проблеми медіаосвіти присвячені праці польських та українських науковців. Зокрема, в Польщі це питання досліджували Д. Баторський, Я. Беднарк, М. Джевецький, М. Гозек, З. Крамек, Г. Ленціцький, А. Огоновська, В. Семенецький, К. Смела, Д. Штунза. В Україні цінними є наукові доробки у сфері медіаосвіти таких вчених, як О. Волошенюк, Г. Головченко, І. Дичківська, Н. Духаніна, В. Іванов, Т. Іванова, Л. Найдьонова, Б. Потятинник, Г. Почепцов, Г. Онкович, І. Чемерис, Н. Череповська та ін.

Метою статті є компаративістський аналіз тлумачення поняття «медіаосвіта» у контексті сучасних підходів до її розуміння у польській та українській науковій літературі.

Виклад основного матеріалу. На етапі сьогодення одним із нагальних завдань сучасної освіти, зокрема вищої, є збереження балансу між інформаційними можливостями суспільства й актуальними запитами молодого покоління, що готується до професійної діяльності.

Медіаосвіта детермінує реальні можливості використання інформаційно-комунікаційної глобальності через включення їх до організації роботи медіапедагогів, формування спільних інформаційних ресурсів, полегшення комунікації та координації в середовищі взаємодії учасників медіаосвітнього руху. Медіаосвіта враховує розвиток новітніх медіа [8].

Для нас важливим є детальний аналіз поняття «медіаосвіта». Стосовно визначення «медіаосвіта», його змісту та класифікації існує багато підходів.

Проаналізуємо поняття «медіаосвіта» за такими підходами:

- педагогічним (В. Андрущенко, І. Дичківська, Н. Духаніна, В. Кремень, В. Лозовий, Г. Онкович, І. Чемерис);

- психологічним (Г. Боришполець, О. Вознесенська, Г. Мироненко, Л. Найдьонова, Н. Обухова, Ю. Чаплінська, Н. Череповська, Н. Шишко)

- інформаційно-комунікаційним (О. Бурім, І. Гурієнко, В. Іванов, Т. Іванова, В. Ільганаєва, О. Коневщинська, А. Литвин, Г. Почепцов, В. Різун).

Перейдемо до аналізу кожного із вказаних нами підходів.

Педагогічний підхід взято за основу української моделі медіаосвіти [15].

У відповідності до педагогічного підходу дослідники (І. Дичківська, Н. Духаніна, Г. Онкович) виокремлюють пріоритетні напрями розвитку ефективної системи медіаосвіти:

- розроблення комплексної освітньої програми для молодших школярів загальноосвітніх шкіл, яка включає в себе медіаосвітні компоненти на основі психологічних підходів.
- сприяння інтеграції медіаосвітніх елементів у навчальні програми з різних предметів;
- розробка низки факультативних медіаосвітніх програм для підлітків;
- упровадження курсу медіакультури з урахуванням специфіки професійної підготовки, активізація гурткової роботи та позашкільних медіа-творчих студій;
- розроблення стандартів професійної підготовки медіапедагогів і медіапсихологів для системи освіти та навчальних курсів з перепідготовки фахівців у галузі медіаосвіти на основі педагогічної та психологічної освіти;
- зміцнення співпраці між закладами вищої освіти, які готують фахівців для медіавиробництва і сфери мистецтва, та академіями наук, науковими установами та мистецькими академіями для проведення міждисциплінарних досліджень з питань медіаосвіти та обміну досвідом і кадрового забезпечення викладання спеціальних дисциплін для медіапедагогів;
- організація за участю цивільних громадських організацій та представників медіаіндустрії різноманітних заходів позашкільної освіти, включаючи заходи для дітей дошкільного віку, батьківські педагогічні програми, творчі студії для дітей і молоді, організацію дитячих і молодіжних фестивалів, конкурсів та проектів на рівні місцевості та всієї країни з метою сприяння розвитку медіакультури та підтримки системи медіаосвіти
- здійснення активного громадського діалогу з метою оптимізації медіаосвітньої діяльності в сфері медіа, підвищення психологічної та педагогічної компетентності працівників молодіжних редакцій у різних медіа, і поліпшення якості медіа програм для дітей і молоді [6].

Звідси, процес медіаосвіти забезпечує формування автономної від медіа особистості.

У педагогічному підході нам імпонує думка Г. Онкович, що медіаосвіта, - це "процес розвитку й саморозвитку особистості на матеріалах та за допомогою засобів масової комунікації, яка покликана формувати культуру комунікації, уміння усвідомлено сприймати, критично осмислювати, інтерпретувати медіатексти з метою розширення загальних, соціокультурних та професійно значущих знань, комунікативних та творчих здібностей». Вона умовно поділяє медіаосвіту на два великих блоки: масова медіаосвіта (безперевна), і професійно-орієнтована медіаосвіта (університетська). Кожен із цих блоків знаходить свій відбиток у напрямках медіаосвіти:

1. Медіаосвіта майбутніх професіоналів: журналістів(телебачення, радіо, преса, інтернет), кінематографістів, редакторів, продюсерів та ін.;

2. Освіта майбутніх педагогів в університетах, педагогічних інститутах, підвищення кваліфікації викладачів вузів і шкіл у рамках курсів з медіакультури;

3. Медіаосвіта як частина загальної освіти школярів і студентів, що навчаються у звичайних школах, середніх спеціальних навчальних закладах, вузах, що, у свою чергу, може бути інтегрованою із традиційними дисциплінами або автономною (спеціальною, факультативною, гуртковою і т.д.);

4. Медіаосвіта в установах додаткової освіти й дозвілєвих центрах (будинках культури, центрах позашкільної роботи, естетичного й художнього виховання, клубах і т.д.);

5. Дистанційна медіаосвіта школярів, студентів і дорослих за допомогою телебачення, радіо, мережі Інтернет;

6. Самостійна й безперервна медіаосвіта [14].

Співзвучною є думка А. Огоновської, яка метою медіаосвіти вважає розвиток повного та критичного розуміння природи мас-медіа, методів, які вони використовують, та їхнього впливу. Медіаосвіта має на меті підвищення рівня обізнаності учнів та студентів щодо розуміння того, як працюють медіа, як вони організовані, та як вони конструюють реальність [21, с. 81].

Проаналізуємо виокремлений нами *інформаційно-комунікаційний підхід*.

Процес інформатизації суспільства став одним із чинників, що впливають на основні тенденції розвитку життя соціуму й потребує нових інформаційних технологій в процесі підготовки студентів, підвищення кваліфікації фахівців, самоосвіти. Вплив інформаційних технологій на особистість – чи не головна риса інформаційного суспільства, у якому інформація й знання - основний продукт виробництва [11].

Фундаментальний аналіз даних процесів на основі інформаційно-комунікаційного підходу здійснено в дослідженнях В. Ільганаєвої, В. Іванова, Т. Іванової, Г. Почепцова, А. Литвина та ін. Використання інформаційно-комунікаційного підходу в освітній системі стало основою формування глобальної соціокультурної стратегії навчання – **освіта впродовж життя**.

Цей підхід підтриманий ЮНЕСКО, в якому наголошується, що медіаосвіта – є «частиною основних прав кожного громадянина будь-якої країни світу на свободу самовираження і права на інформацію та є інструментом підтримки демократії. При цьому медіаосвіта рекомендується для запровадження в національні навчальні плани всіх держав, у систему додаткової, неформальної та «**пожиттєвої**» освіти» [27].

Низка проблем медіаосвіти щодо трансляції інформації, її сприйняття та відтворення залишаються найважливішими аспектами, і в комплексному використанні цього поняття виокремлюється інформаційно-комунікаційний підхід, який в медіаосвітньому просторі входить до нових визначень – медіаосвітні технології, медіаінформація, медіатекст тощо. Відтак, з

використанням понятійного апарату відтворювалися інформаційно-культурні концепції, а також схеми реалізації необхідних рівнів підготовки медіакомпетентних фахівців в закладах вищої освіти.

Згідно даного підходу сформовано три напрями запровадження медіаосвіти, зокрема:

- інтеграція аспектів медіаосвіти у зміст навчальних програм для підготовки майбутніх педагогів;
- введення спеціалізованого курсу з медіаосвіти та медіаграмотності до структури підготовки майбутніх педагогів;
- сприяння позанавчальній активності студентів з метою зацікавлення їх у практичному досвіді з медіаосвіти [6].

Інноватизація освітньої сфери уможливила використання інформаційних технологій в освітньому процесі. Створено чимало онлайн-курсів, тренінгів, вебінарів, які не лише спростили освітній процес, зробили його більш доступнішим, а також сформували нову нішу в освітньому середовищі. Другим не менш важливим моментом концентрації уваги педагогічної освіти до розуміння медіаосвіти було поширення електронних засобів (преса, радіо, телебачення, Інтернет, соціальні мережі і тд.), що склали основу нового медіаосвітнього простору.

У інформаційно-комунікаційному підході А. Литвин пропонує таке визначення медіаосвіти – „навчання на матеріалі та за допомогою ЗМІ, кінцева мета якого – медіаграмотність, здатність до критичного сприйняття медіаповідомлень”. Звідси, завданням медіаосвіти є формування критично мислячої, соціально активної комунікативної особистості, яка вільно й осмислено орієнтується в медіапросторі. Він вважає, що у закладах вищої освіти у процесі інформаційної підготовки майбутніх фахівців необхідно сформувати такі вміння: орієнтуватися в сучасному медіапросторі, розуміти основні принципи функціонування різних видів засобів масової інформації; розрізняти інформацію за рівнем впливу на особистість, аналізувати й оцінювати медіаповідомлення; розшифровувати та використовувати закодовану в медіаповідомленнях інформацію; знати правила культури спілкування в інформаційному суспільстві та методи захисту від можливих негативних впливів у процесі масової комунікації; розрізняти та застосовувати методи організації професійної діяльності з використанням технології мультимедіа; збирати, обробляти, зберігати та передавати інформацію з урахуванням пріоритетів професійної діяльності; самостійно створювати медіаповідомлення в галузі професійної діяльності [9]. Отже, в інформаційно-комунікаційному підході, як зазначають польські та українські науковці поняття медіаосвіти пов'язують із появою нового джерела – Інтернету, оволодіння яким виявилось незамінним. Вищеназвані представники даного підходу першими помітили вплив цифрових технологій на особистість. Вони

зосереджують увагу на інформаційних навичках, розглядаючи їх як частину цифрових компетенцій для безпечного та ефективного використання інформаційних технологій [6].

Психологічний підхід до медіаосвіти ми розуміємо як здатність особистості чинити опір деструктивним медіаінформаційним впливам.

Як зазначено у Концепції медіаосвіти (нова редакція) – деструктивний медіаінформаційний вплив – вплив різноманітного медіаконтенту (інформація та деструктивно спрямовані способи її подання), специфічною ознакою якого є психологічно руйнівний, травматичний, небезпечний зміст повідомлення та/або форми передавання, які мають високий рівень медіаризиків, тобто можуть завдати шкоди здоров'ю, розвитку та психологічному благополуччю людини, зокрема дитини певного віку [8].

Звідси, однією із форм медіаосвіти є медіаосвіта у вищій школі, що передбачає підготовку як фахівців для мас-медіа, так і медіапедагогів та медіапсихологів. Окрім того, медіаосвітні елементи мають увійти до навчальних програм циклу професійно орієнтованої гуманітарної підготовки з інших спеціальностей у відповідних їм обсягах (предметна професійна медіаосвіта), зокрема включатися до психологічного блоку підготовки фахівців різних профілів у вищій школі.

В даному контексті, прихильники (О. Баришполець, Л. Найднова, І. Череповська та ін.) психологічного підходу проаналізували взаємодію інформаційного та освітнього просторів, що дало змогу виявити точки перетину, вплив на які зробить можливим психологічно ефективне вдосконалення. Класичною проблемою медійного впливу на людину стосується розвитку критичного мислення - умілого, оснащеного, самостійного, здатного протистояти медійним маніпуляціям. Одне з найважливіших завдань медіаосвіти – розвиток критичного мислення [10].

За Л. Найдновою, медіаосвіта - окремий напрям освіти, спрямований на підготовку особистості до здорової та розвивальної взаємодії з інформаційним простором [13].

О. Баришполець трактує її насамперед окремий освітній напрям, що забезпечує підготовку дитини до ефективної взаємодії з інформаційним простором, до сприймання різноманітної інформації, її розуміння та усвідомлення наслідків впливу на психіку; оволодіння способами спілкування на основі невербальних форм комунікації за допомогою технічних засобів [1].

Українські прихильники психологічного підходу до медіаосвіти трактують її як «безупинний розвиток особистості в суспільстві, як виховання активних інформованих громадян, наділених культурою спілкування із ЗМК і за посередництвом ЗМК, які є одним з основних соціетальних елементів інформаційного суспільства» [10].

Цю думку підтримує польський дослідник Д. Ленціцький (G. Łęcicki), який вважає, що базовою основою медіаосвіти є формування у користувачів віртуального простору критичного та рефлексивного сприйняття медіаповідомлень. Медіаосвіта, постає як нагальна потреба сучасного суспільства з ознаками комунікативної демократії, що вимагає навчання критичному, вибірковому, активному сприйняттю медіаповідомлень з метою розпізнавання їх реального змісту та ідейного посилу [19].

Відтак, медіаосвіта у психологічному підході здатна сформувати такі особистісні якості, які допоможуть молодій людині конструктивно вибудовувати свою життєдіяльність в умовах сучасної медіареальності й візуальної зокрема [16].

Детальніше всі визначення поняття “медіаосвіта” подаємо у таблиці 1.

Таблиця 1

Визначення поняття “медіаосвіта” у працях польських та українських дослідників

Автор	Визначення
<i>Вітчизняні науковці</i>	
О. Барішполець	... специфічна автономна галузь знань у педагогічній теорії та практиці, завданням якої є формування і розвиток творчих, комунікативних здібностей особистості, її критичного мислення, уміння інтерпретувати, аналізувати й оцінювати медіатексти, навчання різноманітних форм самовираження за допомогою і на основі медіа [1].
Р. Гришкова	... процес розвитку й саморозвитку особистості на матеріалах та за допомогою засобів масової інформації, що покликані формувати культуру комунікації, вміння усвідомлено сприймати, критично осмислювати, інтерпретувати медіатексти з метою розширення загальних, соціокультурних та професійних знань, комунікативних та творчих здібностей [3].
І. Дичківська	... напрям у педагогічній науці, завданням якого є підготовка до життя в інформаційному суспільстві, формування умінь користуватися інформацією в будь-якому вигляді, здійснювати комунікації, усвідомлювати наслідки впливу на людину засобів інформації, особливо засобів масової комунікації [4].
Н. Духаніна	... цілеспрямований, системний і перманентний процес розвитку особистості на матеріалі медіа з використанням новітніх та традиційних медіазасобів з метою опанування медіаграмотності (першої ланки медіаосвіти), з подальшим формуванням медіакомпетентності та медіакультури особистості [5].
В. Іванов	... специфічна, автономна галузь знань у педагогічній теорії та практиці; навчання теорії та практичних умінь задля опанування сучасних масмедіа [6].

О. Коновець	процес, що є важливою складовою громадянського суспільства і має на меті формувати активного, розумного, самостійного, критично мислячого споживача масової інформації, здатного до публічного спілкування, а також сформувати психологічний захист від маніпуляції чи експлуатації з боку мас-медіа та розвинути інформаційну культуру [7].
А. Литвин	... – це навчання на матеріалі та за допомогою ЗМІ, кінцева мета якого – медіаграмотність, здатність до критичного сприйняття медіаповідомлень [9].
О. Мурзіна	... освітній процес, під час якого відбувається формування навичок інтерпретації, оцінки та критичного осмислення, навичок ретельного аналізу медіаповідомлень, вивчення медіа, а також засоби та методи навчання сприйняття медіапродукту [12].
Г. Онкович	... – це процес навчання і самонавчання особистості за посередництва засобів масової інформації/комунікації (ЗМК) [14].
Польські науковці	
М. Лісовська-Мадзярж (M. Lisowska-Magdziarz.)	... процес формування свідомого та критичного використання медіаконтенту, здатності сприймати, аналізувати та інтерпретувати когнітивні елементи інформаційного середовища [20].
Д. Ленціцький (G. Łęcicki)	сутність ... полягає у навчанні суспільства критичному мисленню, рефлексивному сприйняттю медіаповідомлення [19].
Б. Семенецький (B. Siemieniecki)	... – це процес підготовки особистості до свідомого та критичного сприйняття медіаповідомлень та ефективного використання медіа як інструментів інтелектуальної діяльності [22].
Т. Гобан-Клас (T. Goban-Klas)	... – це один з найважливіших компонентів електронного навчання, який формує його основу, розвиваючи здібності інтерпретувати повідомлення і значення ефективної комунікації за допомогою традиційних та нових медіа, сприймати, аналізувати, оцінювати медіатексти, роблячи людину медіакомпетентною [18].
А. Огоновська (A. Ogonowska)	... міждисциплінарна галузь теоретичного і прикладного знання, при цьому перше (теоретичне), інспірує дидактичні та психолого-педагогічні рішення, а практика – повсякденне життя і сучасні виклики, пов'язані з медіаосвітою [21].
П. Дзевецькі (P. Drzewiecki)	... – це не лише знання про медіа, а радше мистецтво розумно використовувати медіа, ставлячись до них як до допоміжного засобу пізнання правди про світ [17].
Ю. Шуліх-Калужа (Szulich-Kałuża)	... форма організованої, цілеспрямованої та професійної діяльності, пов'язана з розвитком медіа- грамотності через навчання медіа, навчання через медіа та навчання для медіа, разом із запобіганням медіазалежності [24].
В. Османська-Фурманек; М. Фурманек (Osmańska-Furmanek, Furmanek)	... – процес ознайомлення з можливостями медіа та способами їх використання в процесі навчання та самоосвіти, інтерпретація медіаповідомлень, розвиток умінь спілкуватися через мережу та розуміти специфіку мови ЗМІ, набуття вміння використовувати інформаційні технології як інструмент інтелектуального та емоційного розвитку [22].

Як видно з таблиці 1, виокремлені підходи до розуміння поняття медіаосвіти у польській та українській педагогічній науці мають досить багато спільного, але також є деякі відмінності. Поняття медіаосвіти в досліджуваних країнах ґрунтуються на ідеї критичного мислення при споживанні медіапродукції та розумінні її впливу на власну свідомість та на суспільство. Польські та українські науковці подібні у думці, що сьогодні для свідомого і критичного сприйняття медійних повідомлень необхідне знання медіа в контексті засобів комунікації для критичної оцінки повідомлення, яке транслюють засоби масової інформації.

Вітчизняні науковці вважають медіаосвіту важливим інструментом формування громадянської свідомості та забезпечення розвитку демократії. Медіаосвіта розглядається ними, як система знань, навичок і цінностей, які необхідні для розуміння та використання різних типів медіа, включаючи телебачення, радіо, газети та Інтернет. Українська медіаосвіта орієнтована на формування критичного мислення та аналізу інформації, а також на розвиток навичок самовираження та комунікації.

У Республіці Польщі медіаосвіта також розглядається як важливий елемент розвитку громадянського суспільства та демократії. Проте, вона орієнтована більше на формування вмінь і навичок використання різних медіатехнологій в освітньому процесі, а також на розвиток креативності та інноваційності.

Щодо особливостей розвитку медіаосвіти в Україні та Польщі можна відзначити наступні спільні складові: у структурі медіаосвіти в обох країнах виділено три основні компоненти: навчання медіа, навчання через медіа та навчання для медіа [6]. В освітньому процесі вищої школи, виражені усі ці складові, однак домінує навчання через новітні медіа і навчання для медіа, які передбачають створення медійних продуктів переважно із застосуванням інформаційних систем. Як в Польщі, так і в Україні медіаосвіта наразі ще не набула системного характеру, що особливо негативно є для України, яка знаходиться під щоденними інформаційними атаками російської пропаганди.

Висновки. Таким чином, проаналізовані базові поняття дають змогу зробити висновок про те, що:

- теоретичні дослідження розуміння поняття “медіаосвіта” дозволили нам виокремити такі підходи: педагогічний, психологічний та інформаційно-комунікаційний;
- для України медіаосвіта – каталізатор просування системи освіти до європейських стандартів;
- українські дослідники медіаосвіти більше акцентують увагу на розвитку критичного мислення та аналізу інформації, а польські – на використанні різних медіатехнологій та розвитку креативності
- медіаосвіта в польських та українських дослідженнях є важливим інструментом формування громадянської свідомості та підвищення рівня медіакультури, її основних складових.

Література:

1. Баришполец О. Український словник медіакультури. Київ : Міленіум, 2014. 196 с.
2. Баришполец О. Найдьонова Л. А., Медіакультура особистості; соціально-психологічний підхід. Київ: Міленіум, 2009. 440 с.
3. Гришкова Р. Медіаосвіта як чинник модернізації вітчизняної вищої школи. *Наукові праці. Педагогіка*. 2012. Т. 188, вип. 176. С. 63–68.
4. Дичківська І. Інноваційні педагогічні технології: навч. посіб. Київ: Академвидав, 2004. Серія “Альма-матер”. 352 с.
5. Духаніна Н. Педагогічні умови застосування медіаосвітніх технологій у підготовці магістрів комп’ютерних наук. Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук зі спеціальності 13.00.04. – теорія і методика професійної освіти. Інститут вищої освіти НАПН України. Київ, 2011. 267 с.
6. Іванов В. Волошенюк О. В. Медіаосвіта та медіаграмотність. Київ: Центр вільної преси, 2012. 352 с
7. Коновець О. Медіаосвіта та формування інноваційного середовища в навчальних закладах. *Актуальні питання масової комунікації*. 2007. Вип. 8. С. 31–33.
8. Концепція впровадження медіаосвіти в Україні (нова редакція). MediaSapiens : вебсайт. URL: <https://bit.ly/2PPBVwW>
9. Литвин А. Використання технологій мультимедіа у професійній підготовці. *Педагогіка і психологія професійної освіти*. 2005. № 2. С. 7–22.
10. Медіапсихологія: на перетині інформаційного та освітнього просторів: монографія / за наук. ред. Л. А. Найдьонова, Н. І. Череповська. К: Міленіум, 2014. 348 с.
11. Моїсеєва, Н. Соціально-комунікаційний підхід до розуміння медіаосвіти. *Вісник Книжкової палати*. 2015. № 3. С. 48–51.
12. Мурзіна О. Сутність, зміст та структура медіакомпетентності лікаря. *Неперервна професійна освіта: теорія і практика (Сер.: Педагогічні науки)*. 2021. Вип. № 1 (66). С. 21-29.
13. Найдьонова. Л. Медіаосвіта в Україні: особливості реалізації соціально-психологічної моделі. Шкільний бібліотечно-інформаційний центр. 2013. № 4. С. 91–97.
14. Онкович Г. Медіаосвіта як інтелектуально-комунікативна мережа. *Вища освіта України*. 2008. № 3. С. 130–137
15. Онкович Г. Професійно-орієнтована медіаосвіта у вищій школі. *Вища освіта України*. 2014. № 2. С. 80–87.
16. Череповська Н. Візуальна медіакультура: розвиток критичного мислення і творчого сприймання. К.: Міленіум, 2014. 117 с.
17. Drzewiecki, P. Media aktywni: Dla czego i jakuczyc edukacji medialnej? Otwock – Warszawa, 2010. 188 p.
18. Goban-Klas, T. Media i komunikowanie masowe. Teorie i analizy prasy, radia telewizji i Internetu [Text]. Toma Goban-Klas. W.: Wyd. Naukowe PWN, 2002. 307 p
19. Łęcicki G. Edukacja medialna jako istotna cecha nowoczesnego społeczeństwa. <https://kmt.uksw.edu.pl/edukacja-medialna-cecha-nowoczesnego-spoleczenstwa-artykul>
20. Lisowska-Magdziarz M. Edukacja Medialna. Pytania, postulaty, program badawczy. Zeszyty Prasoznawcze. Kraków. №4 2012. p. 134-136
21. Ogonowska A. Współczesna edukacja medialna: teoria i rzeczywistość. Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Pedagogicznego Kraków. 2013. 272 p.
22. Osmańska-Furmanek W., Furmanek M., Pedagogika mediów, [w:] B. Śliwerski (red.), *Pedagogika, subdyscypliny wiedzy pedagogicznej*, t. 3, Gdańskie Wydawnictwo Pedagogiczne, Gdańsk 2006, s. 296

23. Siemieniecki B., Przedmiot i zadania mediów w edukacji, [w:] Pedagogika medialna. Podręcznik akademicki, Tom 1, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2017, s. 137.
24. Strykowski W. Pedagogika i edukacja medialna w społeczeństwie informacyjnym/ Edukacja medialna w społeczeństwie informacyjnym, red. S. Juszczyk, Toruń 2002, s. 18.
25. Stunża G. Edukacja kulturalna i medialna. Nowe trendy i wyzwania, Gdańsk. Pozyskano 2014. URL: <http://edukatormedialny.pl/wp-content/uploads/2014/03/edukajakulturalna.pdf>
26. Szulich-Kałuża, J. Społeczne uwarunkowania edukacji medialnej w rodzinie. *Journal of Modern Science*. 1 (28). 2016. 353-368.
27. Recommendations Addressed to the United Nations Educational Scientific and Cultural Organization UNESCO. In: Education for the Media and the Digital Age. Vienna: UNESCO, 1999, P. 273–274. Reprint in: Outlooks on Children and Media. Goteborg: UNESCO & NORDICOM, 2001. P. 152.

References:

1. Baryshpolecj O. (2014). Ukrajinsjkyj slovnyk mediakuljтуры. Kyjiv : Milenium [in Ukrainian].
2. Baryshpolecj O. Najdjonova L. A. (2009). Mediakuljtura osobystosti; socialjno-psykholohichnyj pidkhid. Kyjiv: Milenium [in Ukrainian].
3. Ghryshkova R. (2012). Mediaosvita jak chynnyk modernizaciji vitchyznjanoji vyshhoji shkoly. Naukovi praci. *Pedagoghika*. T. 188, vyp. 176. S. 63–68 [in Ukrainian].
4. Dychkivsjka I. (2004) *Innovacijni pedagoghichni tekhnologhiji: navch. posib*. Kyjiv: Akademvydav, 2004. Serija “Aljma-mater” [in Ukrainian].
5. Dukhanina N. (2011). Pedagoghichni umovy zastosuvannja mediaosvitnikh tekhnologhij u pidgotovci maghistriv komp'juternykh nauk. Dysertacija na zdobuttja naukovogho stupenja kandydata pedagoghichnykh nauk zi specialnosti 13.00.04. – teorija i metodyka profesijnoloji osvity. Instytut vyshhoji osvity NAPN Ukrainy. Kyjiv [in Ukrainian].
6. Ivanov V. Voloshenjuk O. V. (2012). *Mediaosvita ta mediaghramotnistj*. Kyjiv: Centr viljnoji presy [in Ukrainian].
7. Konovec O. (2007). Mediaosvita ta formuvannja innovacijnogho seredovyshha v navchalnykh zakladakh. *Aktualjni pytannja masovoji komunikaciji*, 8. 31–33 [in Ukrainian].
8. Konceptija vprovadzhennja mediaosvity v Ukraini (nova redakcija). MediaSapiens : vebсайт. URL: <https://bit.ly/2PPBBwW> [in Ukrainian].
9. Lytvyn A. (2005). Vykorystannja tekhnologhij muljtymedia u profesijnij pidgotovci. *Pedagoghika i psykholohija profesijnoloji osvity*, 2, 7–22 [in Ukrainian].
10. Mediapsykholohija: na peretyni informacijnogho ta osvitnjogho prostoriv: monoghrafija / za nauk. red. L. A. Najdjonova, N. I. Cherepovsjka. (2014). K: Milenium [in Ukrainian].
11. Moisjejeva, N. (2015). Socialjno-komunikacijnyj pidkhid do rozuminnja mediaosvity. *Visnyk Knyzhkovoji palaty*, 3, 48–51 [in Ukrainian].
12. Murzina O. (2021). Sutnistj, zmist ta struktura mediakompetentnosti likarja. *Neperervna profesijna osvita: teorija i praktyka* (Ser.: Pedagoghichni nauky), 1, 21-29 [in Ukrainian].
13. Najdjonova. L. (2013). Mediaosvita v Ukraini: osoblyvosti realizaciji socialjno-psykholohichnoji modeli. *Shkilnyj bibliotechno-informacijnyj centr*, 4, 91–97 [in Ukrainian].
14. Onkovych Gh. (2008). Mediaosvita jak intelektualjno-komunikativna mreza. *Vyshha osvita Ukrainy*, 3, 130–137 [in Ukrainian].
15. Onkovych Gh. (2014). Profesijno-orientovana mediaosvita u vyshhij shkoli. *Vyshha osvita Ukrainy*, 2, 80–87 [in Ukrainian].
16. Cherepovsjka N. (2014). *Vizualjna mediakuljtura: rozvytok krytychnogho myslennja i tvorchogho sprytmannja*. K.: Milenium [in Ukrainian].

17. Drzewiecki, P. (2010). Media aktywni: Dla czego i jakuczyc edukacji medialnej? Otwock – Warszawa, 188 [in Polish].
18. Goban-Klas, T. (2002). Media i komunikowanie masowe. *Teorie i analizy prasy, radia telewizji i Internetu*. W.: Wyd. Naukowe PWN, 307 [in Polish].
19. Łęcicki G. Edukacja medialna jako istotna cecha nowoczesnego społeczeństwa. <https://kmt.uksw.edu.pl/edukacja-medialna-cecha-nowoczesnego-spoleczenstwa-artykul> [in Polish].
20. Lisowska-Magdziarz M. (2012). Edukacja Medialna. *Pytania, postulaty, program badawczy. Zeszyty Prasoznawcze*. Kraków, 4, 134-136 [in Polish].
21. Ogonowska A. (2013). Współczesna edukacja medialna: teoria i rzeczywistość. *Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Pedagogicznego Kraków*, 272 [in Polish].
22. Osmańska-Furmanek W., Furmanek M. (2006). Pedagogika mediów, [w:] B. Śliwerski (red.), *Pedagogika, subdyscypliny wiedzy pedagogicznej*, t. 3, Gdańskie Wydawnictwo Pedagogiczne, Gdańsk, 296 [in Polish].
23. Siemieniecki B. (2017). Przedmiot i zadania mediów w edukacji, [w:] *Pedagogika medialna. Podręcznik akademicki, Tom 1*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa, 137 [in Polish].
24. Strykowski W. (2002). Pedagogika i edukacja medialna w społeczeństwie informacyjnym/ *Edukacja medialna w społeczeństwie informacyjnym*, red. S. Juszczyk, Toruń, 18 [in Polish].
25. Stunża G. (2014). Edukacja kulturalna i medialna. Nowe trendy i wyzwania, Gdańsk. Pozyskano URL: <http://edukatormedialny.pl/wp-content/uploads/2014/03/edukacjakulturalna.pdf> [in Polish].
26. Szulich-Kałuża, J. (2016). Społeczne uwarunkowania edukacji medialnej w rodzinie. *Journal of Modern Science*. 1 (28), 353-368 [in Polish].
27. Recommendations Addressed to the United Nations Educational Scientific and Cultural Organization UNESCO. In: *Education for the Media and the Digital Age*. Vienna: UNESCO, 1999, P. 273–274. Reprint in: *Outlooks on Children and Media*. Goteborg: UNESCO & NORDICOM, 2001. P. 152 [in English].